

Токар Маріан Юрійович

*кандидат історичних наук, доцент,
докторант Львівського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України*
ORCID: 0000-0001-8426-4481
e-mail: carpatia.doslid@gmail.com

**ПОТЕНЦІАЛ ВЗАЄМОВПЛИВУ ДЕРЖАВИ,
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
І ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ:
ІНТЕГРАЦІЯ ДОСВІДУ, ІНІЦІАТИВ, МОЖЛИВОСТЕЙ**

Систематизовано потенціал взаємовпливу органів державного управління, місцевого самоврядування та громадських організацій для визначення перспектив розвитку громадянського суспільства в Україні. Запропоновано схему інтеграції досвіду, ініціатив і можливостей усіх згаданих суб'єктів зазначеного процесу. Акцентовано увагу на характерних особливостях і проблемах взаємодії органів державної влади, місцевого самоврядування й інститутів громадянського суспільства. Вказано на державотворче значення тісної співпраці між ними.

Ключові слова: держава; місцеве самоврядування; громадянське суспільство; громадські організації; взаємовплив; взаємодія; інтеграція.

Постановка проблеми. Сучасний стан України як держави, що постійно анонсує безповоротно демократичний шлях розвитку, змушує до ефективнішого співробітництва між головними відповідальними суб'єктами суспільно-політичного процесу, а саме: державними органами влади, органами місцевого самоврядування та інститутами громадянського суспільства, серед яких не останню роль повинні відігравати громадські неурядові організації. У світлі останніх внутрішньо- і зовнішньополітичних подій, а саме продовження державою політичного курсу на демократизацію та прозорість сфери публічної влади, децентралізації системи управління, а також ускладнення взаєморозуміння на управлінській осі “центр” – “регіон”, що стало наслідком втручання зовнішнього фактору в справу України, безпрецедентного ігнорування принципів міжнародного права з боку Російської Федерації, анексії нею АР Крим та окупації частини Донбаського регіону України, дипломатичних скандалів з Угорщиною навколо проблем реалізації “мовного закону”, суспільного резонансу щодо подвійного громадянства тощо, визріла життєво важлива необхідність систематизації потенційних важелів взаємовигідної та глибоко відповідальної співпраці між усіма національними інститутами держави і суспільства.

Враховуючи той факт, що значну роль у цих та інших подіях відіграли й громадські організації, динаміка розвитку таких об'єднань в окремих регіонах

України змушує дослідників ретельно вивчити проблеми взаємодії органів державної влади й інститутів громадянського суспільства, прослідкувавши еволюцію їх взаємин, логіку і тенденції ефективної взаємодії, позитивні й негативні варіації цього процесу тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання взаємодії інститутів держави і громадянського суспільства неодноразово ставали об'єктом дослідження в Україні. Попри це, окремі аспекти співпраці органів державної влади, місцевого самоврядування й конкретно громадського “сектору” ще потребують практичного вивчення. З'являються все нові обриси предметного поля в середовищі громадянського суспільства, що зацікавлюють дослідників своїм змістовним наповненням (громадські ради, об'єднані територіальні громади, громадські корпорації, грантові виконавці (союзи) тощо). Серед праць, які стосуються розробки пропозицій із вдосконалення процесу взаємодії держави і громадянського суспільства нашу увагу привернули матеріали М. Кравченка про механізми децентралізації соціальних послуг в Україні [1], В. Ладиченка про форми взаємодії держави і громадянського суспільства [2]. Стаття І. Кондратенка “Громадянське суспільство та його вороги” зацікавила нас розглядом питання про ріст попиту на інститути громадянського суспільства з метою ефективної співпраці держави і суспільства [3], стаття С. Іщука “Концептуальні засади реалізації права на свободу об'єднань в Україні” – увагою до цілеспрямованої державної політики підтримки громадянського суспільства [4].

Виокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Попри розуміння важливості розвитку громадянського суспільства в сучасній Україні, активність та цілеспрямованість громадських організацій досить часто обмежується як нормативно-правовою невизначеністю параметрів їх діяльності, так і неналежним сприйняттям громадських ініціатив регіональною владою та місцевими громадами, скепсисом щодо ефективності “третього сектору”, встановленням цільових “донорських” меж у грантовій діяльності. На нашу думку, необхідно більш ефективно використовувати потенціал інтеграції досвіду, ініціатив та можливостей представників органів державної влади, місцевого самоврядування і громадських організацій для вирішення чисельних суспільних проблем на місцях. Названі проблеми стають відповідними завданнями дослідження, з метою їх чіткого обґрунтування для практичного вдосконалення в процесі взаємодії інститутів держави і громадянського суспільства.

Виклад основного матеріалу. Тип взаємовідносин органів державної влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства повинен бути побудований, окрім іншого, і на трьох невід'ємних один від одного принципах – демократичності публічного управління, соціальній взаємодії й правовій певності. На наше переконання, тільки завдяки спільному усвідомленню зацікавленими сторонами цих принципів вдається встановити чіткі межі інтересів державної влади та інститутів громадянського суспільства,

розмежувати їх повноваження, здійснити прагматичну оцінку можливостей і реальний моніторинг проблем, прогнозування й планування дій у конкретно визначеному соціальному просторі.

Неурядові громадські організації, які заявляють про готовність до такої співпраці й виступають із ініціативами надання соціальних послуг, повинні стимулюватися державною програмою підтримки інститутів громадянського суспільства й отримати “карт-бланш” на виконання певного соціального замовлення. Логіка зазначеного пояснюється тим, що держава й надалі залишається в Україні замовником соціальних послуг і контролером над тими, хто їх виконує. Фактично держава регулює увесь цей процес. Однак необхідно розуміти чіткі межі впливу на виконавців соціальних замовлень, оскільки перенавантаження державного контролю за громадськими організаціями порушує засадничі принципи громадянського суспільства. Тому потенціал взаємовідносин органів державної влади, органів місцевого самоврядування й громадських організацій криється в інтеграції їх досвіду, ініціативності й реальних можливостях.

Щоправда, часткова бюрократизованість органів державної влади, що є сучасним адміністративним “вірусом”, унеможливує реалізацію такого потенціалу й передається часом і органам місцевого самоврядування. Відтак, третя сторона згаданого процесу – громадські організації – залишається на одинці зі своїми досвідом, ініціативою та можливостями. При цьому, з одного боку, базові принципи демократичності публічного управління, соціальної взаємодії й правової певності практично не порушуються, але з іншого – існує серйозний психологічний бар’єр із боку владних інституцій, який вкоренився ще із часів комуністичної системи і гальмує процес взаємної довіри державних органів влади та інститутів громадянського суспільства. Необхідно погодитися із думкою дослідника М. Кравченко, що “в Україні органи державної влади не сприймають повною мірою громадянське суспільство як рівного партнера в системі організації та надання соціальних послуг і не готові передавати фінансові ресурси й частину повноважень у цій сфері недержавним громадським організаціям” [5].

Натомість, досвід зарубіжних демократій безпечливо вказує на те, що держава, здійснюючи курс децентралізації, полегшує свою місію й надає можливості для самореалізації органам місцевого самоврядування та неурядовим громадським організаціям, які, вочевидь, краще володіють інформацією про наявні складності, потреби і проблеми місцевої життєдіяльності. У цьому контексті зміст інтеграції досвіду, ініціатив та можливостей інститутів держави й громадянського суспільства набуває державотворчого значення.

Систематизуючи потенціал взаємовпливу органів державного управління, місцевого самоврядування та неурядових громадських організацій для визначення перспектив розвитку громадянського суспільства в Україні,

вважаємо за необхідність встановити чіткий розподіл повноважень кожного із суб'єктів процесу інтеграції досвіду, ініціатив і можливостей. У цьому випадку всі згадані учасники даного процесу отримують свою частку роботи на виконання суспільно значимих завдань. На нашу думку, це можна зобразити на рис. 1.

ДЕРЖАВА	> соціальний замовник – бюджетна підтримка – контроль за результатом.
МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ	> саморегуляція запитів і можливостей – автономія ресурсів – адресна допомога.
ГРОМАДСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ	> моніторинг проблем – доступ до соціальних послуг – волонтерство.

Рис. 1. Повноваження суб'єктів держави і суспільства (розроблено автором)

Запропонована схема дала б можливість на практиці уникнути безвідповідальності суб'єктів на кожному з етапів вирішення соціальних завдань, пододала б скепсис щодо можливостей “третього сектору”, регулювала б використання ресурсів і, найголовніше, – інтегрувала б усі зацікавлені інститути держави й громадянського суспільства заради досягнення державотворчих цілей. Водночас, вмотивованими є головні принципи ефективної інтеграції державних органів влади, органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, а саме – довіра, відповідальність і результативність.

Така схема понад усе регулює обмежене втручання держави у громадянське суспільство попри, на перший погляд, наявність у неї серйозних контролюючих функцій. Але, передусім, як вказує В. Ладиченко, “це взаємна відповідальність громадян і держави”, з чим неможливо не погодитися [6]. Дослідник переконаний, що “регуляція суспільних відносин є двоспрямованим процесом у демократичній країні: з одного боку, держава встановлює певні політико-правові “правила гри”, а з іншого – самі громадяни своєю участю в суспільних справах, своїм ставленням до різних подій у суспільстві здійснюють, так би мовити, саморегуляцію на первинному рівні” [7].

На нашу думку, такі “правила гри” повинні бути встановлені для всіх “гравців” країни з урахуванням інтеграції досвіду, ініціатив та можливостей інститутів держави й громадянського суспільства.

Загалом, вивчення сутності й проблем взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства вказує на низку позитивних і негативних тенденцій. Серед позитивів можемо назвати факт публічного залучення владними інституціями різних рівнів до співпраці в напрямку моніторингу суспільно значимих проблем на місцях та вплив на прийняття рішень органами державної влади представників громадських організацій крізь діяльність інституту Громадських

рад при державних структурах [8]. Однак цей процес, із погляду на взаємодію органів державної влади, місцевого самоврядування і громадських організацій, потребує переосмислення й вливання нових ідей у процедуру співпраці. Адже, якщо в перші роки створення інституту Громадських рад відчутним було психологічне піднесення “третього сектора” й бажання принести реальну користь суспільству, то в останні роки, внаслідок часткової недовіри до представників рад із боку владних інституцій, формальності їх співпраці, цей процес дещо загальмувався. Одночасно у роботі громадських рад відзначають низку недоліків, серед яких ігнорування владними інституціями питання надання необхідної інформації, рекомендаційний тип рішень рад тощо [9].

Водночас, необхідно зазначити про посилену допомогу громадських організацій у моніторингу й вирішенні чисельних проблем у локальному середовищі (соціальних, культурних, екологічних тощо). Адже це виникає із суті діяльності організацій і є хорошим стимулом для впливу на прийняття владою необхідних рішень. Так чи інакше, а сучасний факт існування громадських рад вказує на те, що рівень довіри до представників інститутів громадянського суспільства за роки незалежності України з боку органів державної влади зростає, хоча й залишається на задовільному рівні.

Відродження волонтерського руху в Україні в останні роки прискорює розвиток громадянського суспільства. Активізація роботи громадських організацій в цьому напрямку спричинена і посиленою грантовою допомогою чисельних іноземних донорів (грантових союзів, фондів, благодійних об’єднань), які розгорнули широку кампанію із залучення інститутів “третього сектору” до надання громадянам різного роду соціальних послуг. Завдяки фінансовим заохоченням грантова співпраця органів державної влади, органів місцевого самоврядування і неурядових громадських організацій є досить успішною. Попри звинувачення окремих учасників грантових програм у “грантоїдстві”, взаємодія інститутів держави і громадянського суспільства є хоч і не зразковою, та все ж значною мірою показовою. Вона слугує чудовим прикладом співпраці та поєднання досвіду, ініціативності й перевіркою можливостей всіх залучених сторін.

Але в інших випадках громадські ініціативи досить важко торують собі шлях до функціонального визнання. Зокрема, відчутним залишається процес обмеження ініціатив громадських активістів щодо публічності та прозорості дій владних інституцій. Це неабияк звужує можливості “третього сектора” й позбавляє незалежні від держави інститути виконання властивих їм функцій. Негативним явищем сучасного розвитку громадянського суспільства є відмежування влади від суспільства шляхом визначення меж компетенцій суб’єктами суспільно-політичних відносин. Через це значна кількість важливих ініціатив громадян залишається поза увагою тих, хто може і, головне, має реальні можливості впливу на прийняття рішень, їх реалізації з метою нівелювання частково, або ж вирішення повністю проблем місцевого розвитку.

Тут необхідно згадати про принцип взаємного доповнення, який напряму пов'язаний із децентралізацією, і без використання її ключових ознак є абсолютно марним. На наше переконання, процес децентралізації й творення громад на місцях був би жвавіший та ефективніший, якби місцеві громади, органи самоврядування, представники місцевої влади активніше співпрацювали з громадськими організаціями й залучали їх до пошуку альтернативних шляхів розвитку громад. Своєрідний план-проспект для консолідованого моніторингу й вирішення місцевих проблем став би хорошим інтегруючим аспектом усіх суб'єктів децентралізації і ефективним дороговказом розвитку громад. Найважливішим у процесі реалізації принципу взаємного доповнення вважаємо фактор довіри владних інституцій громадським організаціям й надання можливості самореалізації їх власних ініціатив. У контексті дискусії необхідно проінформувати про значну відповідальність перед виконанням певних завдань й надання доступу до вільного простору дій на шляху досягнення визначених цілей. Отже, принцип взаємного доповнення повинен бути принципом єдиних “правил гри” для всіх учасників співпраці й мати на меті ефективну організацію діяльності та взаємну відповідальність за її результати.

Ще один важливий, на нашу думку, момент криється в усвідомленні нових реалій регіонального розвитку сучасної України, яка потребує особливої уваги до етнонаціональної та релігійної мозаїчності громадянського суспільства. У цьому контексті громадські організації є індикаторами суспільних настроїв. Тому важливим як ніколи є виділення специфіки регіональних громадських організацій, зокрема національних меншин, та вмілого використання їх досвіду і взаємодії з органами державної влади, органами місцевого самоврядування для перспектив розвитку громадянського суспільства. Адже багатонаціональне середовище українських регіонів потребує цільової уваги центральної та регіональної влади на вирішення чималих освітньо-культурних, соціально-побутових, інтеграційно-психологічних проблем місцевих спільнот. Національні меншини особливо чутливо реагують на відмежування влади від їх проблем, шукаючи натомість захисту своїх інтересів у “материнських” інституціях, що подекуди використовується іншими країнами для пропаганди відцентрових настроїв, провокаційних, дестабілізаційних цілей. Регіональна влада разом із громадськими організаціями повинна постійно вдосконалювати форми й методи співпраці із метою інтеграції представників різних національностей та віросповідань в українське суспільство, залучати їх до вирішення суспільних проблем, акцентувати увагу на необхідності спільної праці та взаємної зацікавленості у розвитку регіонального соціуму.

Для практичного вдосконалення взаємодії держави і громадянського суспільства необхідно розробити державні механізми підтримки та заохочення діяльності громадських організацій з метою цілеспрямованої та якісної децентралізації державного управління в різних суспільних сферах. Така програма суспільної самоорганізації передбачала б високий ступінь участі

громад у прийнятті рішень щодо вирішення конкретних проблем людської життєдіяльності, пропагувала б “дух волонтерства” як основу гуманістичного суспільства. Ініціювання відповідної нормотворчості стало б сигналом для влади з боку громадянського суспільства у напрямку готовності до співпраці та відповідальності у виконанні правових норм. Водночас, це сприяло б усвідомленню всіма громадянами України акумулюючої ролі громадянського суспільства та його значного впливу на перспективи розвитку держави. Особливо це стосується тих категорій громадян багатонаціональних регіонів, інтереси яких враховують аспекти громадянської інтеграції, національно-культурної та соціально-психологічної соціалізації та котрі розраховують на взаємність відповідального управління як державних, так і суспільних інституцій.

Нині державна влада в Україні чимало робить, аби ефект від реформи децентралізації був позитивним. Завершення процесу створення об’єднаних територіальних громад (далі – ОТГ) мало б також розірвати замкнене коло недовіри до громадських організацій. Для ефективності реформування системи управління, творення й дієвого життя громад на місцях не зайвим було б залучення до співпраці та надання соціально-психологічних й інших послуг місцевим жителям громадських організацій. Все це разом є хорошою основою для тісної співпраці між “третім сектором”, органами місцевого самоврядування, регіональними органами державної влади, можливістю адаптуватися до нових стандартів надання соціальних послуг, розширює лідерські якості громадських активістів та простір активності громадян загалом.

Для чіткого усвідомлення потенціалу взаємовпливу держави, органів місцевого самоврядування і неурядових громадських організацій в Україні, на нашу думку, необхідно регулярно вдосконалювати державну підтримку розвитку інститутів громадянського суспільства. Указ Президента України “Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні”, підписаний у 2016 р. гарантом Конституції, саме спрямований на “підвищення ролі громадянського суспільства в різних сферах діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, ... на підтримку ініціативи громадськості...” й “налагодження ефективного діалогу та партнерських відносин органів державної влади, органів місцевого самоврядування з організаціями громадянського суспільства” [10].

Беручи до уваги важливість цього документа, ми пропонуємо органам державного управління, органам місцевого самоврядування, об’єднаним територіальним громадам скористатися послугами громадських неурядових організацій, що діють на місцях і залучити їх до співпраці у вирішенні поточних проблем місцевих ОТГ. Формулюючи умовний договір про співпрацю, що змістовно має бути складений у формі перспективної програми, необхідно закласти стратегію планування державної політики щодо стимулювання розвитку “третього сектору” та його співпраці з державними інституціями, яка б враховувала бодай декілька ключових принципів.

Першим з них має бути *принцип суспільних пріоритетів*. Органи державного управління, органи місцевого самоврядування, громадські організації повинні орієнтуватися на громадян, яким у співпраці надають пакет різноманітних послуг. А, отже, у пріоритеті повинна завжди бути суспільно значима спрямованість дій усіх зацікавлених сторін. Тому важливою у даному випадку є інтеграція досвіду, ініціатив і можливостей інститутів держави і громадянського суспільства.

Другим життєвоважливим принципом має стати *принцип узгодження інтересів*. Використання цього принципу важливе для сконсолідованого підходу до проблеми і збалансованого узгодження інтересів усіх сторін із метою досягнення успішного результату максимально наближеного до потреб громадян.

Третім, на нашу думку, необхідно виокремити *принцип перспективного планування*. Його зміст полягає у обов'язковому складанні почергового плану вирішення нагальних проблем на місцях, що стане наслідком відповідного їх моніторингу, оцінювання можливостей, людських і матеріальних ресурсів, строків виконання тощо.

Четвертим принципом доцільно запропонувати *принцип взаємного контролю*. Враховуючи складності взаємодії органів державного управління та органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями, необхідно задіяти механізми відповідальності за виконання своїх завдань. Важливим для всіх учасників процесу є уважність та взаємоповага, аби не перебирати функції один одного та здійснювати взаємовигідний контроль за поетапністю виконання суспільно значимої діяльності, публічного звітування за пророблену роботу тощо.

Отже, розбудова демократичних відносин між державою і громадянським суспільством неможлива без узгодженої співпраці всіх інститутів, які обслуговують інтереси громадян. А взаємовплив органів державної влади, органів місцевого самоврядування і громадських організацій є органічно життєвоважливим для розвитку України.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Підсумовуючи наведені судження, необхідно зазначити, що в Україні, попри складності зовнішньо- і внутрішньополітичного розвитку, курс на євроінтеграцію та реальну імплементацію демократичних інституційних принципів залишається не тільки незмінним, а й пріоритетним. Українські громадські організації намагаються на практиці використовувати позитивний досвід діяльності інститутів громадянського суспільства країн Європейського Союзу, приживлюючи традиційний і визначальний для сутності соціумних об'єднань "дух волонтерства". Однак є певні складності, які пов'язані із тим, що активність та ініціатива громадських організацій не достатньо чітко регулюються правовими нормами, хоча прогрес у цьому напрямку все ж відчутний. Це впливає і на належне сприйняття неурядових громадських організацій як регіональною владою, так і місцевими громадами, які ще не готові до реалізації принципу

взаємного доповнення й скептично ставляться до ефективності “третього сектору” загалом.

Список використаної літератури

1. Кравченко М. Механізми децентралізації соціальних послуг в Україні // Демократичне врядування : наук. вісн. 2014. Вип. 14. URL : http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnyk14/fail/kravchenko.pdf (дата звернення: 19.10.2018).
2. Ладиченко В. Проблеми взаємодії держави і громадянського суспільства // Публічне право. 2016. № 4 (24). URL : file:///C:/Users/admin/Downloads/pp_2016_4_4.pdf (дата звернення: 20.10.2018).
3. Кондрагенко І. Громадянське суспільство та його вороги // Український тиждень. 2012. № 13 (230). С.13.
4. Іщук С. І. Концептуальні засади реалізації права на свободу об'єднань в Україні // Часопис Національного університету “Острозька академія”. 2012. № 2 (6). URL : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12isiovu.pdf> (дата звернення: 20.10.2018).
5. Кравченко М. Механізми децентралізації соціальних послуг в Україні...
6. Ладиченко В. Проблеми взаємодії держави і громадянського суспільства... С. 22.
7. Там само.
8. Державна політика сприяння розвитку громадянського суспільства : метод. реком. Київ, 2013. URL : http://www.ucipr.org.ua/publicdocs/state_policy_CSO2013.pdf (дата звернення: 14.10.2018).
9. Дзюба С. Громадські ради як прояв народовладдя // 3222 : єдина служба правової допомоги. URL : https://3222.ua/article/gromadsk_radi_yak_proyav_narodovladdya.htm (дата звернення: 21.10.2018).
10. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні : Указ Президента України № 212/2012 від 24.03.2012 р. URL : <https://www.president.gov.ua/documents/682016-19805> (дата звернення: 21.10.2018).

Статтю подано: 01.11.2018

Статтю схвалено: 19.11.2018

Tokar Marian Yuriiovich

Docent, Candidate of Historical Sciences, doctoral student of the Department of Public Administration, Lviv Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

ORCID: 0000-0001-8426-4481

e-mail: carpatia.doslid@gmail.com

POTENTIAL OF INTEROPERABILITY OF THE STATE, LOCAL SELF-GOVERNMENT AND PUBLIC ORGANIZATIONS IN UKRAINE: INTEGRATION OF EXPERIENCE, INITIATIVES, OPPORTUNITIES

Problem setting. Taking into account the fact that public organizations play a significant role in socio-political processes, the dynamics of their development in some regions of Ukraine makes researchers thoroughly study the problems of interaction between public authorities and civil society institutions, following the evolution of their relationships, logic and trends of effective interaction, positive and negative variations of this process, etc.

A vital need to systematize potential levers of mutually beneficial and deeply responsible cooperation between all national institutes of the state and society has matured.

Recent research and publications analysis. Among the works related to the development of proposals for improving the process of interaction between the state and civil society, our attention attracted the materials of M. Kravchenko on the mechanisms of decentralization of social services in Ukraine, V. Ladychenko on the forms of interaction between the state and civil society. I. Kondratenko's article "Hromadske suspilstvo ta yoho vorohy" interested us with raising the question of the growth of demand for civil society institutes for the purpose of effective cooperation between the state and society, the article by S. Ishchuk "Kontseptualni zasady realizatsii prava na svobodu obiednan v Ukraini" shows purposeful state policy to support civil society.

Highlighting previously unsettled parts of the general problem. Despite the understanding of the importance of the development of civil society in contemporary Ukraine, the activity and purposefulness of public organizations is often limited both by the legal uncertainty of their parameters and by the inadequate perception of public initiatives by regional authorities and local communities, the skepticism about the effectiveness of the "third sector", the establishment of target "donor" boundaries in grant activities. In our opinion, it would be more efficient to use the potential of integrating the experience, initiatives and opportunities of representatives of public authorities, local self-government and public organizations to address a number of local social issues. The above problems are faced with the corresponding research tasks, with the purpose of their clear justification for practical improvement in the process of interaction between the institutes of the state and civil society.

Paper main body. The nature of the relationship between government bodies, local self-government bodies and civil society institutions should be built, among other things, and on the three principles that are inseparable from each other – the democratic governance of public administration, social interaction and legal certainty. According to our belief, only through the common understanding of the parties concerned by these principles, it is possible to establish clear boundaries between the interests of state power and civil society institutions, to differentiate their powers, to carry out a pragmatic assessment of opportunities and real monitoring of problems, forecasting and planning of actions in a concretely defined social space.

Public organizations that declare readiness for such cooperation and initiate social service delivery should be encouraged by the state program of support of civil society institutions and receive a "carte blanc" to fulfill a specific social order. The logic of the above is based on the fact that the state remains in Ukraine a customer of social services and a controller over those who perform them. In fact, the state regulates the entire process. However, clear boundaries of influence on social contractors should be understood, since the overload of state control over civil society organizations violates the fundamental principles of civil society. Therefore, the potential of relations between state authorities, local self-government bodies and public organizations lies in the integration of their experience, initiative and real possibilities. By systematizing the potential of the mutual influence of public administration, local self-government and public organizations to determine the prospects for the development of civil society in Ukraine, we consider it necessary to establish a clear division of powers of each of the subjects of the process of integration of experience, initiatives and opportunities. In this case, all mentioned participants in this process receive their share of work to perform socially significant tasks.

Conclusions of the research and prospects for further studies. Summing up these judgments, it should be noted that in Ukraine, despite the complexity of foreign and domestic political development, the course on European integration and the real implementation of democratic institutional principles remains not only unchangeable but also as a priority. Ukrainian non-governmental organizations are trying to use in practice the positive experience of the activities of civil society institutions of the European Union countries, bringing to the fore the spirit of volunteering which is traditional and crucial for the essence of social associations. However, the activity and purpose of public organizations are often limited by the legal uncertainty of the parameters of the activity of public institutions, the inadequate perception of public organizations initiatives by regional authorities and local communities, the skepticism about the effectiveness of the “third sector” and the target “donor” boundaries.

Key words: integration; local self-government; civil society; public organizations; interaction; state; power.

References

1. Kravchenko, M. (2014). Mekhanizmy detcentralizatsii sotsialnykh posluh v Ukraini. *Demokratychnе vriaduvannia*, Issue 14. URL : http://www.lvivacademy.com/vidavnistvo_1/visnyk14/fail/kravchenko.pdf [in Ukrainian].
2. Ladychenko, V. (2016). Priblemy vzaïemodii derzhavy I hromadianskoho suspilstva. *Publichne pravo*, Issue 4 (24). URL : file:///C:/Users/admin/Downloads/pp_2016_4_4.pdf [in Ukrainian].
3. Kondratenko, I. (2012). Hromaianske suspilstvo ta yoho vorohy. *Ukrainskyi tyzhden*, Issue 13(230), pp. 13, 14 [in Ukrainian].
4. Ishtcuk, S. I. (2012). Kontseptualni zasady realizatsii prava na svobodu obiednan v Ukraini. *Chasopys natsionalnoho universytetu “Ostrozka academia”*, Issue 2 (6). URL : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12isiovu.pdf> [in Ukrainian].
5. Kravchenko, M. (2014). Mekhanizmy detcentralizatsii sotsialnykh posluh v Ukraini...
6. Ladychenko, V. (2016). Priblemy vzaïemodii derzhavy I hromadianskoho suspilstva...
7. Ibid.
8. *Derzhavna polityka spryiannia rozvytku hromadianskoho suspilstva*. (2013). Kyiv. URL : http://www.ucipr.org.ua/publicdocs/state_policy_CS02013.pdf [in Ukrainian].
9. Dziuba, S. (2018). Hromadski rady yak proïav narodovladdia. *3222 : jedynd sluzhba pravovoi dopomohy*. URL : https://3222.ua/article/gromadsk_radi_yak_proyav_narodovladdya.htm [in Ukrainian].
10. Pro spryiannia rozvytku hromadianskoho suspilstva v Ukraini. № 212/2012. (2012). [in Ukrainian].

Paper submitted: 01.11.2018

Paper accepted: 19.11.2018

Цитування: Токар М. Ю. Потенціал взаємовпливу держави, місцевого самоврядування і громадських організацій в Україні: інтеграція досвіду, ініціатив, можливостей // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Вип. 4(57) : у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. С. 26—36.

Citation: Tokar, M. Yu. (2018). Potentsial vzaïemovplyvu derzhavy, mistsevoho samovriaduvannia i hromadskykh orhanizatsii v Ukraini: intehratsiia dosvidu, initsiatyv, mozhlyvostei. *Efficiency of Public Administration*, Issue 4(57), pp. 26-36.